

Inserati se sprejemajo in veljajo trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna števil. 190

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Klosterska postava pa gosposka zbornica.

Odkar ustavaška stranka gospoduje v Avstriji, imelo je občinstvo že velikokrat priložnost o njenem praznem in državi silno škodljivem ravnanju se prepričati. Pa kadar je kdo hotel bolj natanko pogledati za kulise, za katerimi so naši ustavaški mogotci šušmarili, vedeli so pozornost od sebe obrniti drugam, kar pa ni nič novega, ker se je ravno tako že o času sv. Pavla godilo v Efezu. Apostelj je namreč tam vstanovil krščansko srenjo, koja je od dne do dne bolj rastla, ker so se pokristijanile najimenitnejše rodbine mestne. Bil je pa tam po vsem svetu sloveč tempelj ajdovske boginje Dijane, ki so ga neverniki od blizu in daleč obiskovali. Neki pasar, Demetriji po imenu, izdeloval je srebrne podobice tega tempelja in boginje, ter jih je romarjem prav drago prodajal. Ko se je pa krščanstvo čedalje bolj in bolj razširjalo, bal se je Demetriji za svojo dobro kupčijo. Sklical je tedaj svoje delavce in pomočnike ter jih je nahujskal zoper Pavla in krščanstvo. „Veste, jim je rekel, da imamo od tega dela svoj dobiček; toda vidite in slišite, da je ta Pavel ne le v Efezu, ampak skoraj po vsi Aziji veliko množico pregovoril in odvrnil, rekši, da podobe z rokami storjene niso bogovi. Ni tedaj samo naše delo v nevarnosti zaničevano biti, ampak tudi tempelj velike Dijane bo v nič štet in začelo bo poginjati veličanstvo tiste, ki jo vsa Azija in svet časti.“ Komaj so to slišali, so se silno razsrdili ter zagnali se po mestu in na vse grlo kričali: Velika je Dijana Efežanov. Kar je imelo noge,

vrelo je skupaj in popraševalo: Kaj da je? dasi drugoga niso slišali nego: Velika je Dijana Efežanov, so se pridružili unim in z njimi vpili. Kakor pripoveduje dejanje apostelnov, bila je zmešnjava velika, in naj več jih je bilo, ki še niso vedeli, zakaj so se sošli.

Prav tako so delali naši lažiliberanci. Kadar so videli, da njihova veljava pojema, da jim ljudstvo več ne zaupa, zagnali so njihovi privrženci krik proti kaki napravi cerkveni, in kratkovidna druhal kričala je z njimi, dasi je o cerkveni vredbi toliko vedela kakor o astronomiji ali višji matematiki. Tudi sedaj se je hotela liberalna stranka poslužiti tega že skušnega pripomočka. Videla je, da nezaupanje privržencev njenih je čedalje večje, da njihova samovlada je v nevarnosti, zato so osnovali neko klostersko postavo, da bi z njo potolažili razburjene duhove. A tudi ta pripomoček zgubil je svojo čarobno moč; odkar splošna revščina in pomanjkanje tare ljudstvo, se za liberalne burke več dosti ne zmenj, ampak ima le to edino prošnjo: „Dajte nam kruha, zmanjšajte nam breme!“ Ko se je tedaj klosterska postava 14. in 15. t. m. obravnavala v gosposki zbornici, bile so sicer pri enakih prilikah natlačene galerije in ulice pred zborovalno hišo prazne, in tudi listi niso pisarili dolgih člankov ter po svoji navadi v enomer bobnali proti cerkvi katoliški.

Kakor smo že zadnjič poročali, bilo je v splošni debati z večino sklenjeno postaviti v pretres, dasi so škofje in katoliški plemenitniki krepko zagovarjali načela katoliška. Praški kardinal knez Schwarzenberg govoril je prvi zoper postavu. Primerjal je samostane

trdnjavam, v katerih se boritelji vadijo in hranijo potrebščine vojskine. Tako se v samostanih hrani vera in pravost in iz samostanov se po misijonih delajo napadi na nejevero in greh. Dalje je dokazoval, da ta postava je izjemna postava, da pa take izjemne postavave Avstriji ne delajo časti. Cerkev ne želi nobenih prednosti; ona hoče le enake pravice za vse. Zato pa je kardinal v imenu škofov naznanil, da te izjemne postavave ne morejo sprejeti, zato stavi predlog, da naj slavna zbornica prestopi na dnevni red.

Opat Liebich je govoril o zaslugah, ki jih imajo samostani za šole in za kmetijstvo, opat Helfferstorfer pa je povdarjal, da s to postavu hoče vlada samostanom vzeti cerkveni značaj in jih staviti v enako vrsto z drugimi družbami, v ktere se sme stopiti ali pa zopet iz njih izstopiti, kakor kdo hoče. Grof Leo Thun je v dolgem govoru izvrstno dokazoval, da načrt klosterske postavave ruši disciplino, v nevarnost spravlja obstanek in spodkopuje pravno varstvo samostanov.

Nasprotni govorniki opravičevali so postavu, kar so ravno mogli; znani Liechtenfels spravljal je zopet na dan že tisučkrat prekuhanane pravljice, da so samostani gojili prazne vere, da so laglje množili svoje bogastvo, da so mnogo starih klasičnih del spridili, ker so pergament porabili za svoje ničvredne spise, da obljube samostanske imajo veliko slabih nasledkov itd. Štemajer skušal je vlado opravičiti, da je to postavu sprožila; hotela je z njo le zamašiti luknje, ki so jih napravile mnoge vladine določbe dane iz raznih stališč. G. Hasner se je opravičeval pred očitanjem,

Peter Berislavić, ban hrvatski.

Po Mesiciu spisal J. Steklasa.

(Dalje.)

Leto 1517. prinese Hrvatskej novih in večih nevarnosti, nego so bile prešlega leta.

V krščanskem svetu se je sicer ta čas govorilo o občeji vojski na nejevernike; papež je početkom leta v tem poslu pošiljal h krščanskim knezom svoje poslane, in preden je razpustil lateranski zbor (16. marca), določilo se je, da se ima vzdigniti krščanstvo na križarsko vojsko. V smislu tega sklepa lateranskega zbora se je že tudi osnova naredila, kako bi se imelo na Turke udariti, ali ostala je le na papiru.

Med tem ko je krščanski svet delal te jalove osnove, osvojil je sultan Selim do leta 1517 ves Egipt.

Vest o njegovih zmagah in o njegovej vrnitvi v Evropo vzbudila je velik strah na vseh straneh. Velike skrbi so nastale ne samo v hrvatskej zemlji, nego tudi v sosednej Ogerskej, ko se je glas razširil, da preti Jajci ne-

varnost; kajti vsak je dobro razumel, kaj pomeni to branišče. Zdaj je veljalo, da ozbiljno dela za obrambo državni svet Ljudevitev kakor tudi ban Berislavić.

Ker pa državni svet ni nič činil, moral je ban sam skrbeti za poverjeno si zemljo. Pomoči je zastonj iskal od Benečanov, in razun tega se je obrnil zopet po svojem navadnem poslancu na papeža Leona X. Ali videč, nezadostna je v taki nevarnosti ptuja pomoč, moral je tem bolj za to skrbeti, da zbere okoli sebe vse, kar je bilo vrlejšega v narodu, in da one, ki so kazali manj volje za složno podvzetje, tem bolj probudi in vzbudi. O tem svojem tako potrebnem in za domovino spasonosnem nastojanju nam sam pripoveduje v svojem lastnoročnem pismu, koje je pisal iz Zrinja kapitlanu zagreškemu 14. junija. „Tukaj sta se zaključila pred nami,“ tako piše on kapitlanu, „vele-možna gospoda kneza Nikola Zrinjski in Franjo Berislavić Doborski, da bosta po volji kraljevega veličanstva, a za korist in obrambo te preuboge domovine stražila, kjerkoli bude treba.“

Od papeža Leona pa je dobil ban osrče-

valne pomoči pismo, ki ga v zvezde kuje in na nova junaška dela vzplamtuje, rekši, naj nadaljuje dela, s kojimi si zasluži neumrlost in koja nadkriljujejo vsako odlikovanje.

Dokler se je pripravljaj ban s takim vspehom za obrambo, trudil se je kralj Ljudevit za njo brez vsake koristi. O sv. Mihelu je poklical svoje stanove v Budim na zbor. Ali kakor kralj sam piše, ta zbor se je poprej razbil, nego li je najmanje odločil, bodi si za obskrbo mest na meji, bodi si za notranje uredjenje in umirjenje države. Strasti ljudske so ubile vsako plemenito misel in na srečo človečanstvo merijočo namero, in zato so se morale ponoviti zopet bede, vsled kterih je zdaj zopet hrvatski narod največ trpel.

Precej na početku tega leta najdemo bana Berislavića, kako se trudi, da bi odvrnil nesrečo končne propasti od onih mest, na koje so Turci o tem času najbolj gledali. V to ime je popeljal ban precejšno vojsko v Bosno, dokler je še sneg zemljo pokrival. Tukaj ga pričaka zapovednik turški; vojske se sprimejo: Turci so potolčeni in sam njih vodja ostane na bojnem polju. Ali slaba je bila korist te

kakor da bi hotel potlačiti pomislike, da bi postava tem ložej bila sprejeta, in je zbornici priporočil postavo vzeti v pretres. Pri glasovanju je padel nasvet kardinala Schwarzenberga, da naj se prestopi na dnevni red in zbornica je 15. t. m. pričela posebno obravnavo klosterske postave, ktere se pa škofje niso več vdeležili. Minister Štremajer si je prizadeval, da bi bila zbornica sprejela posamezne točke tako, kakor jih je nasvetovala vlada, pa prizadevanje njegovo je bilo zastoj; vsled tega se utegne zgoditi, da cesar postave, kakor je bila sklenjena od gosposke zbornice, ne bodo potrdili, a če liberalci ostanejo na vladinem krmilu, bodo že skrbeli zato, da se postava sklene in katoliški cerkvi dá nov udarec.

Politični pregled.

V Ljubljani, 17. januarja.

Avstrijske dežele.

Državna zbornica sta imela 15. t. m. oba ob enem sejo. Gosposka zbornica razpravlja samostansko postavu, ktera bo gotovo tudi prodrla. Škofje in nekteri drugi udje zbornice zo zoper postavu.

V zbornici poslancev je dr. Meznik vtemeljil svoj predlog o davščini gospodarskih družeb, na ktere naj bi država ozir jemala, ker niso osnovane iz dobičkarije. Predlog se je izročil slednjič posebnemu odseku 9 udov. — Vladna predloga o pogodbi med vlado in kranjskim deželnim zborom zaradi vravnave zemljiško-odveznih razmer je bila sprejeta brez razprave.

Deželni zbori goriški, tržaški in istrski so sklicani 1. marca.

Za poslanstvo v mestih Mariboru, Ptujju itd. ponujajo in glasijo se od stranke ustavoverne: dr. Duhač, podžupan mariborski, baron Maks Rast, in pruski Reuter. Volilce slovenske pa „Sl. Gospodar“ opozoruje na dr. Srnca ali barona Gödla.

Na južnem **Tirolskem** je jel lahomom, kar je cesar Viljem bil na Laškem, greben rasti tako, da so postali na moč prevzetni. Njih časnik „Il Trentino“, izhajajoč v Trientu, kar naravnost razžalivo piše zoper Avstrijo. Lahoni mislijo in lahkovernemu ljudstvu pripovedujejo, da bo južno Tirolsko pripadlo k Italiji, Avstrija pa zato dobila Bosno. Še več tako neumnega se govori in razširja med ljud-

stvom, vladni organi pa ne slišijo nič, ne vidijo nič, dasiravno se vse to javno in ob belem dnevu godi.

Na **Českem** so pri volitvah pilzenske kupčijske zbornice zmagali ustavoverci.

Vnanje države.

Iz jugoslovanskega bojišča. V Hercegovini se je turška vojna stopfla po mrazu, gladu, boleznih in ustajniškem orožju do 15.000 mož, katerim prav slabo gre. Nižji častniki že 22 mesecev niso dobili nobene plače, zato z vojniki skup zelo stradajo in zapuščajo svoje čete. Zavoljo tega menda tudi ni dalje slišati o bitvah v tem kraju. — V Bosni je med ustajniki gibanje živahno, čete se pridno urijo. Kar je Hubmajer načelnik, se je mnogo spremenilo in vojaški red je že skoro povsod vpeljan.

Srbska skupščina znižuje še zmiraj plače viših uradnikov. Metropolitu, ki je vlek do zdaj po 60.000 piastrov, je to plačo pristigla do 18.000 piastrov. Duhovni so vsi glasovali za to znižanje. (Tudi v Avstriji bi bile koristne in potrebne škarje zlasti za višje uradnike, potem bi državna blagajnica ne bila vedno brez dna. Vr.)

Na **Turškem** so začele evropske vlade intervenirati. Če se sme verjeti nekterim časnikom, pa za-nje ni posebnega upanja, da bi kaj opravile, ker je turška vlada že izrekla, da za njihove predloge ne mara. Ta izjava v vseh silah tičeče, a vendar še prevzetne Turčije, je vlade nekoliko razjarila, Avstrija in Rusija ste potem poslali odgovor, kteremu se je pridružila tudi Nemčija, namreč, da si po Turčiji ne bodo dale ukazovati, kako naj intervenirajo. Med tem — ali morda ravno vsled tega — je prišel v oficijoznem „Fremdenblattu“ na Dunaji članek, v kterem je govorjenje o tem, da utegne Avstrija zasesti Hercegovino in Bosno, ker je k temu ona v prvi vrsti poklicana. Če se bode Turčija z evropskimi vladami kavsala, bo to le ustajnikom na korist, in spomladi se bo gotovo na več krajih na novo vnel punt.

Italijanski listi še vedno pretresajo besede, ki jih je kralj o novem letu govoril voščilcem vojaškim in mornarskim, in iz kterih so nekteri sklepali, da bodo l. 1876 imeli vojsko. Nekteri uradni listi so sicer pisali, da kralj ni tako govoril, kakor se mu je podtikalo, in „Italia militare“ je celo dokazovala, da vo-

jaštvo in mornarstvo italijansko za vojsko ni pripravljeno, vendar pa so ljudje še vsi vznemirjeni in nekteri za trdno mislijo, da bode Italija v zvezi s Prusijo napadla Avstrijo, da ji vzamete pokrajine laške in nemške! — V tem ko Bulgarisovo ministerstvo v Heladi (na Grškem) stoji pred sodnijo, ker je brez zborničnega privoljenja izdajalo državni denar, pa Minghettovo ministerstvo v Rimu počenja čisto enako hudobijo. Naznanilo je določbo, vsled ktere se zapoveduje pol milijona lir civilne liste plačati. Ta polovica milijona je najprej plačanje zneska, kterega bi zbornica bila morala privoliti civilni listi (kraljevim), preden je pobegnila z Monte Vittorio. Poslanci so bežali, da bi za znesek ne glasovali. Ministerstvo pa dela „Geschäft“ (barantijo) tudi brez parlamenta. — Sv. oče so sprejeli novopoverjenega poslanca Rafaela Machoda-ta iz republike „Costa Rica“. Potem je poslanec obiskal kardinala državnega tajnika in kardinala Patrizzi-a.

Papežu je neki ministerski list nedavno dokazoval, da bi bil veliko bolj češčen in spoštovan, če bi sedaj, ko je mesto čisto mirno, včasih šel ali se peljal po mestu in zopet opravljal navadne cerkvene slovesnosti. Pa republikanski „Diritto“ je vradnemu listu prav dobro odgovoril: „Vi tovarši ste prav avšasto ljudstvo, ne da bi bili veseli, ker papež v Vatikanu ostane, hočete, da naj se po ulicah kaže. Ako bi to storil, vi bi videli, s kakošnimi preslavljanji bi ga ljudstvo sprejemalo; vas bi morala britkost in strah obhajati, ako bi jasno videli, kako silno ste v Rimu zamrzni. V Rimu vam ostati bi bilo nemogoče, ako ste še iskrico sramožljivosti ohranili.“ — Je mar drugje s sovražniki svete cerkve drugač?

Izvirni dopisi.

Iz Gorenskega, 16. januarja. Prav ima nadučitelj Lapajne, ki pravi v „Slovenskem učitelji“, da tožiti bi imel ves učiteljski stan „Schulzeitung“ zaradi grdega obrekovanja, kakor da bi narodni učitelji mladino napeljevali k nepokorščini. Naj povč, kdo da je to storil. Nikakor pa nima pravice, narodne učitelje sploh obsojevati in grditi. Šole, kterim so učitelji in vodniki narodnjaki, gotovo niso slabše od onih, v kterih podučujejo nemčurski „lehrerji in leiterji.“ Slovenski značajni učitelji imajo v

zmage, ko ban ni imel toliko sile, da bi bil mogel vdariti nad trdnjave, na koje je poglavito meril v tej svojej vojski.

Iz izjav kralja Ljudevita, v kojih za ta čas govori sam o sebi in o stanju svojih kraljevin, vidi se, da banu ni bila dana za njegovo podvzetje nobena znatna pomoč od strani Ljudovitove vlade.

Med tem se je vprašanje o obcej vojski na Turke na vse strani pretresavalo. Za njo sta se posebno zanimala angleški kralj Henrik VIII. in francoski kralj Franjo. Veliko upanje se je stavilo na zbor, ki se je zbral v Budimu na poziv kralja Ljudevita o sv. Jurju tistega leta; ali tem večja je morala biti žalost v duši vsacega prijatelja človeštva, ko je zvedel, da ni nič sklenil. O sv. Jakobu je bil zbor zopet poklican v Tolno. Tukaj se je reklo: ako še Jajco izgubimo, potem propade Hrvatska in Slavonija, Ogerska pride v največo nevarnost, in sovražniku bode pot odprt tudi v Dalmacijo, v Kranjsko in dalje v nemške dežele.

O sv. Mihelu se je imela zbrati v Baču vsa bojna sila; ali ko je ta čas prišel, malo se je našlo tukaj velikašev, pa tudi od plem-

stva jih je ostalo mnogo doma. Po drugej se ni nič storilo za občno vojsko na Turke. Gotovo se bode vsak čudil, ako najde, da se je na hrvatskej strani pri tako neugodnih okolinostih vsaj nekaj učinilo za obrambo domovine. In povest hrvatska zapiše res delo, ki ima na vsak način svojo važnost, dasi vspeh ni prilegal plemenitej nameri in trudom rodoljubnim.

Berislavić zbere okoli sebe poglavitno gospodo z njihovo oboroženo družino, a po imenu Frankopane, kneza Krbavskega in Kozulića iz Ostrovice, ter se ž njimi odpoti, da Turkom vzame neko trdnjavo. Njegovi so začeli napadati sovražnikovo mesto; ali branitelji so se dobro držali; — a med tem je ban zvedel, da se približava večja turška sila z bosanskim bašo na čelu, pa ker je bila njegova četa premala, zato popusti daljne obsedanje, da mu junaci brez koristi ne ginejo. Med tem se je jajiška posadka, kojej je bilo propasti, ker je bila brez vsake državne podpore zapuščena, s svojo veliko smelostjo rešila. Turci so se bili namreč odpotili, da prenesejo nekaj hrane iz svojega Bočca na neko drugo mesto; pot je peljala do tega mesta izpod Jajce. Ko so se

pa Turci mestu približali, in ko so naši videli, da se tukaj kakor njim na sramoto izpod njihovih zidin nekaj prenaša, precej so se dogovorili, kaj jim je storiti. Do skrajne bede nagnani so že mislili, da je častneje pasti od meča nego od glada. Provalijo tedaj iz mesta ter se vržejo na Turke, ki so brezskrbno in brez reda se dalje pomikali. V bitvi, ki se je tukaj pričela, bili so Turci pobiti vsi do enega, hrvatski junaci pa se povrnejo veselo v mesto z lepim plenom, ob kterem so se mogli zopet nekoliko časa preživiti.

O tem činu hrvatskih viteзов se je raznesel glas v kratkem na daleč in sovremeniki so mu pripisovali toliko važnosti, da se je o njem sporočilo iz dvora Ljudevitovega poljskej vladi. Ako se je kdo poveselil sreči, ki je zadela bedne junake, to je gotovo bil prvi med vsemi ban Berislavić.

Še proti koncu tega leta je bilo malo nade, da se bode Jajca spasila, a na početku sledečega spasil jo je vendar ban Berislavić s tem, da ji je prinesel s svojo četo hrane in vsega ostalega, ob čemur je mogel zopet koji mesec držati se. (Konec sl.)

Šoli opraviti toliko ur skoz lelo in učiti ravno tiste reči, kakor nemčurški vetarnjaki in imajo ravno tiste skušnje, zakaj potem toliko zabavljanja zoper nje? Laž je torej, če piše nemčurški list, da mu je pri srcu le blagor šole, in da se hoče gledé svojega programa (?) strogo le šolskih zadev držati, ko vendar piše: „Wir müssen verfassungstreu sein; wer das nicht ist, ist kein echter Lehrer.“ Tukaj, tukaj je zajec za grmom. Nemčurstvo je tem ljudem priljubljen malik. Nasproti temu pa jaz trdim: „Wer seine Nation verläugnet, ist charakterlos“ in vero moramo imeti, in kdor je nima, „ist kein echter Lehrer“, ker ravno tak učitelj najhitreje mladino zapelje k nejevernemu življenju. „Arme Schlucker“ imenuje narodnjake, torej „buon appetito“, „ihr reichen Schlucker von Gnaden.“ Ker je potem takem bogatija, posebno bogatija prijaznih besed v nemčurškem taboru domá, nikakor ne mislim, kakor „Schlztg.“ objavlja, da vas je le en par glav, ampak rad spoznam, da jih je le preveč učiteljev že hlače nemčurske „Schlztg.“ obleklo, kateri značaj, vero in narod prodajo. Vsi, katerim se „Schlztg.“ pošilja, pa vendar še niso popolnoma narodno iznejeverjeni. Veliko učiteljev je, ktere nemčurji že svoji stranki prištevajo, kar pa še ni res. Več učiteljev pa je, kateri bi radi služili narodu in nemčurstvu, in zato si naročajo „Schlztg.“, da se prikupujejo nekterim nadzornikom. To pa tudi ne gre, ker ne morem dvema gospodoma služiti, pa je razun tudi tega grdo. Ako spolnujem zvesto svojo dolžnost, ni treba se mi nobenega bati in tudi ne potrebujem varstva „Schlztg.“ Tudi ni vse zlato, kar se sveti. „Schlztg.“ se hvali: „die Zahl unserer Mitarbeiter wächst.“ Kaj pa poreče značajan človek, ako povém, da je med temi „Mitarbeiterji“ tudi oseba, ki nima nobenega izpita za učiteljsvo in se zato učil ni, in da se med temi „Mitarbeiterji“ kot „Lehrer“ podpisuje tak, ki se je na očitnem kraju pretepal? — Dober tek, poreče, do bližnje grape! —

Domače novice.

V Ljubljani, 18. januarija.

(Naznanilo našim bralcem.) Z današnjim dnevom postane zopet gosp. F. Pevec za vredništvo „Slovenca“ odgovoren, gospod J. Aléšovec pa se odpové odgovornosti.

(Ugovorna obravnava) zarad zaseženega „Slovenca“ 13. novembra p. l. št. 132 bo še le 20. t. m., tedaj čez dva cela meseca. Čemu nam bo potem zastarani list, če bi se zasega ne potrdila? Zagovarjal bo pritožbo bivši naš odgovorni vrednik g. J. Aléšovec.

(Mil. gosp. knezoškof) se danes z nagličem vrnejo z Dunaja.

(Narodna čitalnica) je ravnokar izdala svoj letopis, iz ktereга posnamemo, da ima 288 ljubljanskih in 21 vnanjih udov. Edini častni ud ji je prevzvišeni gospod Josip Jurij Strossmayer, vladika v Djakovem. Dohodkov je imela v preteklem letu 4008 gl. 51 kr., stroškov pa 3778 gl. 2 kr. Premoženje njeno razun inventara znaša v obligacijah 6524 gl., kojih je ranjki g. baron Anton Cojz volil 5000 gl. Proračun za l. 1876 kaže dohodkov 3683 gl. 49 kr., stroškov pa 3653 gl. 80 kr. Časopisov političnih v raznih jezikih ima čitalnica 30, podučnih in zabavnih pa 27.

(O novem poslopji za učiteljišče) piše „Učit. Tovariš“: Po naših nemških novinah večkrat beremo, da mislijo poslopje za m. in ž. učiteljišče postaviti unkraj Urbasove hiše na Majerjevo njivo, tudi se slišijo glasovi „pro et contra“, ker je bilo poprej namenjeno tako

poslopje staviti tik Latermanovega drevoreda. Vprašamo pa vendar, ali more količkaj premeten in previden človek dvomiti nad tem, kje je bolj pripraven kraj za tako poslopje, ali pod Turnom, kjer po vsakem deževju po grapah teče voda tolika, da bi mlinska kolesa gnala, in tik drevoreda malo jezero stoji, ali na Majerjevi njivi, kjer je zemlja prodnata, in sama vsa mokrota v sé jemlje. Ali ni že dosti, da šola na Cojzovem grabnu na kolih stoji, in da se tam ob povodnji preobilna mokrota ne more odtekat, temveč po kleti stopa in dr. Se ve da, postaviti se vse dá, tudi v sredi vode krasno poslopje, zakaj bi v luži ne stalo, ali vlage iz zida ne odpravi tehnika. Vsi razlogi, ki govoré zoper poslopje na šentpeterskem predmestju, so ničevi; ako se tako poslopje postavi, bo gotovo mesto skrbelo za pripravnost za ljubljansko mesto, a ne na travnikih pod Turnom. — Je pa še ena stvar, ki je še nisem slišal povdarjati, pa bi vendar morala tukaj odločevati. Šola na Cojzovem grabnu je silno odročna za dunajsko in celovško cesto, t. j. za prebivalce tega okolišja, in vendar so tje všolani, vadnica združena z učiteljiščem bi bila kaj vgodna tamošnji okolici. Se ve, da vadnica ni dolžna sprejemati vsega, karkoli se ji ponuja, a vendar ravnateljstvo brez vzrokov okolišne za šole ugodnih otrok, ne bo od šol podilo in naprej pošiljalo.

(Velika nesreča) bi se bila 14. t. m. zvečer med 5. in 6. uro kmalo zgodila v šenklaškem farovžu. Plinove cevi na ulici med farovžem in bogoslovjem začele so puščati, in plin je po lijaku in pod zidom pridrl v farovž ter se je razlil po kuhinjski sobi, kjer stanujete postrežnici. Že dopoldne ju je začelo boleti v glavi, pa niste vedeli, zakaj? Popoldne pa omedlete obe in se zgrudite na tla. Ker so jima precej prišli na pomoč, bili ste smrti oteti; ena se je zavedala kmalo, ena pa je bila že kakor mrtva in jo je le nagla pomoč zdravnikova zopet spravila k zavednosti. Če bi se bilo to zgodilo po noči, bi bili gotovo umrli obe in morda tudi mežnar pa g. misijonar Pirc, ki tam nasproti stanujejo, in morebiti še celo kdo v prvem nadstropju, kjer je bilo plin v sobah g. kateheta Klemenčiča že močno čutiti. Še tisti večer je prišel vodja plinovnice ter je spoznal, da res plin puhti iz zemlje. Lijak so dobro zamašili, okna na stežaj odprli, prebivalci pa so se umaknili v prvo in drugo nadstropje. V soboto na vse zgodaj so prišli delavci ter so iskali kraja, kjer so cevi puščale. Pa ker mesto nima natančnega obrisa, kako se vložene plinove cevi, kopali so z velikim trudom v napačnem kraju skoro celi dan ter lomili hudo zmrznjeno zemljo. Še le proti večeru so našli cevi, ki so meter od farovškega zidu, komaj pol metra pod zemljo položene. Okoli 9. ure zvečer odsekali so cev, ki je bila prelomljena, zdaj bodo vložili nove cevi. Iz tega dogodka naj se ljudje uče, da naj bodo previdni in da naj precej preiskujejo, če kje kak nenavaden smrad zapazijo. Ker se vsled hudega mraza cevi nekoliko skrčijo, se enake nesreče, kakoršna je bila tukaj, veliko raje in hitreje zgode pozimi, kakor poletu.

(Požar) je nastal v nedeljo dopoldne v vojaški kosarni pri sv. Petru v Ljubljani, pa je bil zadušen še predno je požarna straža prišla.

(Sokolski večer), pri katerem prijazno sodeluje sl. pevski zbor čitalnice pod vodstvom pevovodje gosp. Stöcklina in godba sl. 46. c. k. pešpolka Sachsen-Meiningen pod vodstvom g. kapelnika Schinzel-a, bode danes zvečer v či-

talnični dvorani. — Program: 1. Handl: „Sokolska popotnica“. 2. Auber: Overture k operi „Die Stumme von Portici“. 3. Tavočovský: „Sloga“, moški zbor s četverošpevom. 4. Strauss: „Boljši časi“, Walzer. 5. Berilo. 6. Rossini: Rondo iz „Generontola“ (solo na rog). 7. Kreuzer: „Podoknica v pozni uri“, četverošpev, pojó gg. Meden, Drenik, Valenta, Paternoster J. 8. Blaschke: Potpourri „Venci“. 9. „Laška salata“, moški zbor s tenor solo, g. Eržen. 10. Komzak: „Ma očina“, polka franc. 11. Zajec: „Živila Hrvatska“, moški zbor. 12. Zourek: „Slovenske milodije“, Potpourri. 13. Loterija. 14. Strauss: Polka. — Vstopnina 20 kr. Sokoli in pevci so prosti. Začetek ob 8. uri zvečer.

(Slovensko gledišče.) Burka „Danes bomo tiči“ je v nedeljo hišo dobro napolnila, občinstvo je bilo tudi dobre volje, k čemur je pripomogel posebno gosp. Kocelj v „klasični“ nalogi hlapca. Gospod Kajzelj je zopet kazal svojo naravno komiko, gosp. Šušteršiču se je pa poznalo, da že dolgo ni bil na odru; ko bi malo počasneje govoril, bi bilo bolje. Drugi igralci in igralke so deloma igrali primerno, deloma pa tudi ne. Vojaška godba se je obnašala hvale vredno. Neprijeten je po vseh prostorih — mraz, ktereга morajo posebno igralci hudo čutiti.

(Diploma,) ki jo je c. k. kmetijska družba kranjska poslala v zadnji seji za častnega uda imenovanemu misijonarju, preč. g. Pirca, se glasi:

Prečastiti Gospod!

C. k. kmetijska družba je v svojem občnem zboru 24. novembra t. l. Vas za častnega uda izvolila.

Hvaležno se je spominjala družba v onem zboru Vašega godú 20. novembra, s katerim Vam je milostni Bog doživetí dal visoko starost 90 let. Hvaležno — pravimo zato — ker družba kmetijska ni pozabila velikih zaslug, ki jih imate Vi, prečastiti Gospod, za domovino našo, ki Vas po pravici po 1834. leta izdanem izvrstnem „Kranjskem vrtnarju“ imenuje očeta umne sadjereje Kranjske.

Podpisani odbor Vam tedaj radosten izročuje diplomu, kateri doklada družbina pravila in knjižico zgodovinsko ter nado izrekuje, da boste drage volje sprejeli to znamenje hvaležnosti in iskrenega spoštovanja.

Centralni odbor c. k. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani 26. decembra 1875.

Karol baron Wurzbach,
predsednik.

Dr. Jan. Bleiweis,
tajnik.

Starček so se družbi zahvalili za skazano jim čast s pismom, ki so ga dokaj krepko pisali sami in ki se glasi:

Slavna c. k. kmetijska družba!

Z velikim veseljem in presrečno hvaležnostjo sem sprejel diplomu, s katero me je častnega uda izvolila slavna kmetijska družba v svojem občnem zboru 24. listopada 1875, in pa priložena družbina pravila, in zgodovinsko knjižico.

Kako rad bi še kaj storil za domovino svojo, pa 90letna starost mi ne dovoljuje drugega, kakor razodevati iskrene želje, da bi slavna družba kmetijska bolj in bolj okrepovala in pomagala kranjskemu kmetu k blagostanju.

V Ljubljani 7. prosenca 1876.

Franc Pirc,
amerikansk misijonar v pokoju.

Razne reči.

— Razpis učiteljskih služeb. Na Kranjskem: Na ljudski šoli v Mirni (okr. novomešk) učit. služba, l. p. 450 gl. in prosto stanovanje. Prošnje do konca jan. kraj. šol. svetu v Mirni. — Na izredni ljud. šoli na Robu in v Getenici (okr. kočevski) učit. služba, l. p. 450 gl. in prosto stanovanje. Prošnje do ističnemu kraj. šol. svetu do 31. jan.

— Premembe pri učiteljstvu. Na Kranjskem: Spraš. učit. kand. gdična. Marija Borovski, začasna učiteljica v Kočevji, France Krušnik, začasno v Šentvidu pri Zatičini. Gdč. Marija Haufen na Črnučah se je službi odpovedala. G. Alojzij Kušar, učit. v Nadjeselu na Notranjskem, odločen za Št. Kocijan pri Turjaku, je umrl 23. dec. pret. l. N. v m. p.!

— Slomšekove pesmi nabira č. g. Miha Lendovšek, kaplan v Ptuiju, in jih pripravlja za natis. Kar je tiskanih v Drobntinah, v Ahacelnju, v Mnemosynonu, v Sv. opraviu za šolarje, v Šoli veseli lepega petja, v Kršč. devištvu, v Življenja srečnem potu, in še nekatere druge, jih ima vse skup. Pa po Kosarjevem nemškem životopisu stran 144: „Nicht selten fand man am Morgen da und dort eine Randbemerkung ... oder aber irgend ein kurzes sinniges Gedicht, das er der Pfarre zum Andenken hinterliess“ ... bi človek sodil, da se hrani še tu in tam kje kaka pesem nepozabljivega pokojnika. Ker je želeli, naj bi bila zbirka kolikor največ mogoče popolna, zato g. izdajatelj prosi, če kdo ve kje za katero še nenatisnjeno Slomšekovo pesem, naj mu jo blagovoljno pošlje vsaj do konca t. m. Premilostljivi knezoškof so kot glavni dedič ranjega z odpisom dne 29. dec. 1875 blagovolili dovoliti izdanje imenovanih pesem.

— G. Langerholz, rojen Kranjec, pride iz Gradca v Šmarje za adjunkta.

— G. Lenček na Blanci odlikovan je z zlatim križcem za zasluge.

— Iz Račja na Dolenjskem. Pri nas je porodila neka žena trojčke: fantiča in dve deklici. Mati in otroci so zdravi.

— Zmrznil je v Bitnjah pri Kranji nek star mož. Šel je v ponočni obleki iz hiše, ker se mu je že dalj časa v glavi mešalo in so premalo pazili na-nj.

— Volka 50 kilogramov težkega so te dni vstrelili pri Bistri pod Ljubljano.

— Goriška čitalnica bo napravila v Predpustu še sledeče veselice: 22. januarja plesna veselica, 1. februarja veliki ples, 12. plesna veselica, 20. plesne vaje, 26. plesna veselica. — Naročena je ta čitalnica na 40 listov — slovenskih, hrvaških, nemških in laških.

— Ptujška čitalnica napravi v pustnem času te veselice: 16. jan. tombola in ples; 30. jan. potpourri za gosli in glasovir s petjem in plesom; 9. febr. tombola, petje in ples; 20. febr. ples v šemah; 27. febr. ples. Začetek vselej ob 8. uri zvečer.

— Podpise za Brandstetterja, da bi ga sodnija izpustila, pobira nekdo. Tudi nek župnik, piše „Slov. Gosp.“, je podpisal. Res, čudne reči se že godijo pri nas! Nemčur, ponarejalec menjic za 123.000 gld. — in slovenskega katoliškega župnika podpis!!

— Okrajni zastop mariborski naloži letos 19%, celjski pa 21% naklade na davke; prvi ima 48.776 gld., drugi pa 28.201 gld. stroškov. Davkoplačevalci bodo tega težko veselili!

— Sejmi na Štajarskem: 20. jan. v Ernavžu, v Bučah, pri sv. Mohorji, pri sv. Lenartu v slov. Goricah in v Brenski gori;

21. v Teharju; 22. v Mozirji in v Št. Ilu; 25. v Gomilci, v Artičah in v Slov. gradu; 31. v Dobovi.

Umrli so:

13. in 14. jan. Janez Mibele, del. o., 2 l., v boln. za škrofeljni; Kat. Nener, stabn. čuv. žena, 70 l., v boln. valed starosti; Marjeta Prek, kuharica, 48 l., za oslab. pljuč.

Eksekutivne dražbe.

19. jan. 3. Fr. Mižič-ovo iz Čečne vasi (1073 gl.). — 3. Jože Vidic-ovo iz Smolene vasi (1100 gl.). — 3. Ane Petrič-ovo iz Smolene vasi (1300 gl.). — 3. Jože Ljubič-ovo iz Bršlina (3370 gl.), vse v Rudolfovem. — 3. Blaž Mirt-ovo iz Goleka (625 gl.) v Krškem. — 2. Miha Arko-vo iz Ravnega dola (1144 gl.) v Ribnici. — 2. J. Podboj-ovo iz Št. Mihela (980 gl.). — 2. Hel. Franetič-ovo iz Potoč (248 gl.). — 2. Jože Dekleva-vo iz Landola (4455 gl.). — 2. Matija Gregorič-ovo iz Sinadol (1235 gl.). — 2. Ant. Ložar-ovo iz Hrenovice (1909 gl.). — 2. Matija Kljun-ovo iz Hruševja (2020 gl.), vse v Senožecah. —

20. jan. 3. Miha Puhek-ovo (200 gl.). — 3. Jan. Kolbezn-ova zapuščina v Črnomlju (3205 gl.). — 3. Jan. Jerman-ovo iz Loke (248 gl.). — 3. Jurij Mušič-ovo iz Dragatuša (567 gl.), vse v Črnomlju. — 3. Jak. Varl-ovo iz Kroke (980 gl.) v Radoljci. — 2. Jan. Hočvar-ovo iz Zagorice (3857 gl.) v Laščah. — 2. Andr. Vidmar-ovo iz Begunj (2805 gl.). — 2. Jan. Vidic-ovo iz Troščin (3760 gl.), obe v Zatični. — 2. Tom. Mrhar-ovo iz Strnice (200 gl.) v Logatcu. — 2. J. Bavdek-ovo iz Pleš (1200 gl.). — 2. Jak. Adamič-ovo iz Ponikve (1247 gl.), obe v Laščah. — 2. Fr. Mrvar-ovo iz Budganje vasi (546 gl.) v Žužemberku. —

21. jan. 3. Mart. Bratanič-ovo iz Trnovca (1499 gl.) v Metliki. — 3. Jan. Povžun-ovo iz Vel. Podloga (530 gl.) v Krškem. — 3. Tone Stibil-ovo iz Ustja (2580 gl.) v Ipavi. — 3. T. Jamnik-ova iz Praš (2180 gl.) v Kranji. — 2. Jan. Dekleva-vo iz Zarečja (2100 gl.) v Bistrici. — 2. Jan. Kalistro-vo iz Trsta (3035 gl.). — 2. Andr. Frank-ovo iz Nadjanje sela (1485 gl.). — 2. Jern. Stegu-vo iz Oreška (700 gl.). — 2. J. Žnideršič-ovo in Nadjanje sela (1300 gl.), vse v Postojni. —

22. jan. 3. Jak. Levstek-ovo iz Bele vode (1885 gl.) v Ribnici. — 3. Jan. Marušič-ovo iz

Hubajnice (985 gl.) v Krškem. — 3. Marijane Furlan-ovo iz Podbrega (1092 gl.) v Ipavi. — 3. Marijane Avman-ovo iz Zgornjega Brnika (150 gl.) v Kranji. — 2. Ant. Čeč-ovo in Helene Bugovič-ovo iz Senožec (830 gl.). — 2. Tom. Frila vo iz Potoč (1695 gl.). — 2. Val. Želko-vo iz Sajeve (2299 gl.). — 2. Lize Rabič-ovo iz Radoljce (2250 gl.), vse v Senožecah. — 2. Marijane Koroš-ovo iz Koroš (125 gl.) v Ložu. — 2. J. Debeve-ovo iz Sajeve (2382 gl.). — 2. Jak. Arko-vo iz Ribnice (5887 gl.). — 2. Jak. Posega-vo iz Razdrtega (500 gl.), vse v Senožecah. — 2. Matej Novak-ovo iz Krtine (1068 gl.) na Brdu. — 2. Jože Bavdek-ovo (1200 gl.). — 2. Jan. Novak ovo iz Podgore (1737 gl.), obe v Laščah.

Štajarske,

19. jan. Ana Vračič v Sp. Senarski (3000 gl.) — Mart. Ferenc na Vrangji (610 gl.) — Matija Krajnc v Grosokiču (740 gl.) 2.

20. jan. Jan. Kozep v Anovcu (7720 gl.) 2. — Jan. Zidančič v Brezju 2.

21. jan. Jur. Šijanec pri sv. Duhu (4500 gl.) Jan. Žihor v Brezovcu (809 gl.) 2. — Vid Vidovič v Trdovojcih (1645 gl.) 2. — Ant. Artič v Šikolah (400 gl.) 2. — Fr. Matevžič v Šikolah (3080 gl.) 2. — Tom. Šuta v Grnškemvrhu (3490 gl.) 3.

Telegrafične denarne cene 17. januarja.

Papirna renta 69 — Srebrna renta 73-70 — 1860letno državno posojilo 111-90 — Bankine akcije 915 — Kreditn. akcije 191-90 — London 114-65 — Srebro 105-55. — Ces. kr. cekini 5-41 — 20Napoleon 9-20.

Nove mere in uteži (kemblji)

po nizki ceni se dobivajo v prodajalnici železja pri Albinu Slitscherju, (2-5) v Ljubljani na dunajski cesti št. 64.

Jos. Svoboda,

lekarničar „pri zlatem orlu“,

tik železnega mosta v Ljubljani.

prilporeča toliko priljubljena salicilna zdravila, ki so 1. Salicilna voda za izplakovanje ust pri grlobolenji (difteritis). (74-18) 2. Salicilni zobni prah za snajenje zob. Izmed vseh do zdaj znanih prahov najboljši. 3. Salicilna univalna voda zoper vse kožne izpušaje. 4. Salicilna štupa zoper neprijetno potenje nog.

Avguštin Götzl,

podobar in pozlačevalec,

poštne ulice hiš. šte. 57 (poslopje slovenske čitalnice)

V LJUBLJANI —

ne zameniti z Leopold Götzl, v istih ulicah v Kozlerjevi hiši!

prilporeča slavnemu občinstvu, zlasti prečastiti duhovščini in farnim predstojništvom, sledeče izdelke:

Oltarje, kriševne pola, lece (prišnice), svečnike (lustre), prapore (bandera), nébese (baldahine) po naročilu v vseh velikostih in po najnižji ceni.

V zalogi ima zmiraj podobe in kipe za oltarje, krstne omare, svečnike in kriše za stene, podobe svetnikov in iz narave vsake velikosti in cene na platno, kositarji in papirji, zrcala itd. Posebno dober kup so oljuate slike.

Nadalje je vedno dobro založen s podobami Kristusa na križi, od 6 palcev do 5 čevljev visokimi, kornišami, okviri (romi) vsake sorte, kánonskimi tablami, vezili, preparacijami, buncicami, s pozlačenimi lajštami, Kristusom na krišipod steklenimi oboki, podobami iz gipsa; lije tudi naglavnike (kapitole) in kinče iz gipsa, in jih zlati.

Zrezljanih okviror (romor), korniš, deskic za rogove, drogov za zagrinjala, buncic in gumb, nabiralnih pušic z zvončkom, krišev za rabo pri previdanju bolnikov, stalic in različnih posodic ali rrečev za rože po cerkvah je zmiraj na zbiru, — preskrbujejo pa se oprave za cerkve, svečniki za oltarje, sveče, rožni šopki in renci, vlakci za zvonce, svetilnice, kositarske zvezde za prezračenje po cerkvah in drugih prostorih, spovednice, cerkveni stoli in klopi, sploh vse, kar spada k cerkvenemu kinču, — vse to naglo in po najnižji ceni. (78-4)

Vse poprave pri oltarjih, podobah, prišnicah, sploh pri vsem, kar se v cerkvah nahaja, se natančno in skrbno v kratkem času in po nizki ceni izvršujejo, ravno tako vsaka naročila z dežele. Pozlačenje in prezračenje podob, okviror itd. se najvestneje in dolgotrajno oskrbuje. O vsem tem je velika kopica pohvalnih pisem iz bližnjih in daljnjih krajev na ogled.